

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2023-2024

17 MAI 2024

Résolution relative à l'amélioration de l'inclusion dans notre société des personnes porteuses d'une déficience mentale

TEXTE ADOPTÉ
EN SÉANCE PLENIÈRE

Voir:

Documents du Sénat:

7-495 – 2023/2024:

N° 1: Proposition de résolution de M. Dodrimont, Mme Goffinet, MM. Daems, Courard, Anciaux et Van Goidsenhoven, Mme Laruelle, M. Bouchez, Mme Durenne et M. Freches.

N° 2: Amendements.

N° 3: Rapport.

N° 4: Texte adopté par la commission.

N° 5: Texte adopté en séance plénière.

Annales du Sénat: 17 mai 2024.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2023-2024

17 MEI 2024

Resolutie betreffende een betere inclusie in onze samenleving van mensen met een mentale stoornis

TEKST AANGENOMEN
IN PLENAIRE VERGADERING

Zie:

Documenten van de Senaat:

7-495 – 2023/2024:

Nr. 1: Voorstel van resolutie van de heer Dodrimont, mevrouw Goffinet, de heren Daems, Courard, Anciaux en Van Goidsenhoven, mevrouw Laruelle, de heer Bouchez, mevrouw Durenne en de heer Freches.

Nr. 2: Amendementen.

Nr. 3: Verslag.

Nr. 4: Tekst aangenomen door de commissie.

Nr. 5: Tekst aangenomen in plenaire vergadering.

Handelingen van de Senaat: 17 mei 2024.

Le Sénat,

A. vu la Déclaration universelle des droits de l'homme du 10 décembre 1948;

B. vu la Convention des Nations unies sur les droits des personnes handicapées (CNUDPH) du 13 décembre 2006;

C. vu la Convention des Nations unies sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes (CEDEF) du 18 décembre 1979;

D. vu la Convention des Nations unies relative aux droits de l'enfant du 20 novembre 1989;

E. vu la résolution WHA54.21 adoptée le 22 mai 2011 par l'Assemblée mondiale de la santé élaborant la Classification internationale du fonctionnement, du handicap et de la santé (CIF);

F. vu la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales («Convention européenne des droits de l'homme») du 4 novembre 1950;

G. vu le Traité sur l'Union européenne;

H. vu le Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne;

I. vu la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne;

J. vu la Charte sociale européenne (révisée), en particulier son article 15 sur le droit des personnes handicapées à l'indépendance, à l'intégration sociale et à la participation à la vie de la communauté;

K. vu le socle européen des droits sociaux, et en particulier ses principes n° 1 sur l'éducation, la formation et l'apprentissage tout au long de la vie, n° 2 sur l'égalité des sexes, n° 3 sur l'égalité des chances, n° 4 sur le soutien actif à l'emploi, n° 5 sur des emplois sûrs et adaptables, n° 6 sur les salaires, n° 10 sur un environnement de travail sain, sûr et adapté et la protection des données, n° 11 sur l'accueil de l'enfance et l'aide à l'enfance, n° 14 sur le revenu minimum et n° 17 sur l'inclusion des personnes handicapées;

L. vu les rapports annuels 2021 et 2022 sur les droits fondamentaux de l'Agence des droits fondamentaux de l'Union européenne;

De Senaat,

A. gelet op de Universele Verklaring van de rechten van de mens van 10 december 1948;

B. gelet op het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap (VVNRPH) van 13 december 2006;

C. gelet op het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW) van 18 december 1979;

D. gelet op het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind van 20 november 1989;

E. gelet op de op 22 mei 2011 door de Wereldgezondheidsvergadering aangenomen resolutie WHA54.21 over de uitwerking van de Internationale Classificatie van stoornissen, handicaps en gezondheid (CIF);

F. gelet op het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden («Europees Verdrag voor de rechten van de mens») van 4 november 1950;

G. gelet op het Verdrag betreffende de Europese Unie;

H. gelet op het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

I. gelet op het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie;

J. gelet op het (herziene) Europees Sociaal Handvest, in het bijzonder het artikel 15 over het recht van personen met een handicap op onafhankelijkheid, sociale integratie en participatie in het gemeenschapsleven;

K. gelet op de Europese pijler van sociale rechten, en in het bijzonder de principes nr. 1 over onderwijs, opleiding en een leven lang leren, nr. 2 over gelijkheid van mannen en vrouwen, nr. 3 over gelijke kansen, nr. 4 over actieve ondersteuning bij het vinden van werk, nr. 5 over veilige en flexibele werkgelegenheid, nr. 6 over loon, nr. 10 over een gezonde, veilige en goed aangepaste werkomgeving en gegevensbescherming, nr. 11 over kinderopvang en hulp aan kinderen, nr. 14 over minimuminkomen en nr. 17 over inclusie van personen met een handicap;

L. gelet op de jaarverslagen 2021 en 2022 over de grondrechten van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten;

M. vu la Stratégie de la Commission européenne en faveur des droits des personnes handicapées 2021-2030;

N. vu la directive (UE) 2019/1158 du Parlement européen et du Conseil du 20 juin 2019 concernant l'équilibre entre vie professionnelle et vie privée des parents et des aidants;

O. vu la directive 2000/78/CE du Conseil du 27 novembre 2000 portant création d'un cadre général en faveur de l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail;

P. vu l'article 22ter de la Constitution;

Q. vu la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination;

R. vu le protocole du 19 juillet 2007 entre l'État fédéral, la Communauté flamande, la Communauté française, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région de Bruxelles-Capitale, la Commission communautaire commune, la Commission communautaire française en faveur des personnes en situation de handicap – Protocole relatif au concept d'aménagements raisonnables en Belgique en vertu de la loi du 25 février 2003 tendant à lutter contre la discrimination et modifiant la loi du 15 février 1993 créant un Centre pour l'égalité des chances et de lutte contre le racisme;

S. vu le Plan d'action fédéral Handicap (2021-2024);

T. vu le Code wallon de l'action sociale et de la santé (CWASS) du 29 septembre 2011;

U. vu le décret de la Communauté française du 2 mars 2023 instituant un Conseil consultatif des personnes en situation de handicap en Communauté française;

V. vu le décret flamand du 25 avril 2014 portant le financement qui suit la personne pour des personnes handicapées et portant réforme du mode de financement des soins et du soutien pour des personnes handicapées;

W. vu le décret flamand du 21 novembre 2003 relatif à la politique de santé préventive;

X. considérant l'adoption, le 30 mars 2021, de l'article 22ter de la Constitution comme une première étape majeure appelant à bien d'autres aménagements en faveur de l'amélioration des conditions de vie de nos

M. gelet op de Strategie van de Europese Commissie voor de rechten van personen met een handicap 2021-2030;

N. gelet op richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers;

O. gelet op richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep;

P. gelet op artikel 22ter van de Grondwet;

Q. gelet op de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie;

R. gelet op het protocol van 19 juli 2007 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie ten gunste van personen met een handicap – Protocol betreffende het begrip redelijke aanpassingen in België krachtens de wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding;

S. gelet op het Federaal Actieplan Handicap (2021-2024);

T. gelet op het Waalse Wetboek voor sociale actie en gezondheid (CWASS) van 29 september 2011;

U. gelet op het decreet van de Franse Gemeenschap van 2 maart 2023 tot oprichting van een Adviesraad voor personen met een handicap in de Franse Gemeenschap;

V. gelet op het Vlaams decreet van 25 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap;

W. gelet op het Vlaams decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid;

X. gelet op de goedkeuring van artikel 22ter van de Grondwet op 30 maart 2021 als een eerste grote stap op weg naar tal van andere aanpassingen ter verbetering van de levensomstandigheden van onze medeburgers

concitoyens en situation de handicap et leur meilleure intégration au sein de notre société;

Y. considérant la création d'une sous-commission interministérielle «Handicap» et plus spécifiquement la mise sur pied d'un groupe de travail «Statistiques» réunissant les administrations fédérales et interfédérales chargé de recueillir les données chiffrées existantes sur la situation des personnes en situation de handicap,

I. Demande au gouvernement fédéral en collaboration avec les entités fédérées:

1) de veiller à l'amélioration des conditions et des modalités d'accompagnement et d'accueil des personnes porteuses d'un handicap mental;

2) de mettre en œuvre la Stratégie de la Commission européenne relative aux droits des personnes handicapées 2021-2030;

3) d'encourager la mise en place d'un recensement plus pertinent des personnes en situation de handicap, ne se basant plus sur des critères administratifs, mais plutôt sur la nécessité d'accompagnement individuel utile et nécessaire à chaque personne prenant en compte la déficience ainsi que le handicap qu'elle engendre;

4) de veiller à développer une approche «*only once*» pour les personnes porteuses d'un handicap mental et leur famille à travers une meilleure collaboration entre la direction générale (DG) Personnes handicapées du service public fédéral (SPF) Sécurité sociale et les administrations ou organismes régionaux et communautaires compétents;

5) d'encourager l'inclusion de personnes porteuses d'un handicap mental et de représentants issus d'associations soutenant ces personnes au sein des organes décisionnels ou consultatifs dans le monde du sport, de la santé, de lutte contre l'exclusion sociale et d'égalité des chances;

6) de favoriser une approche intégrée entre niveaux de pouvoir afin d'encourager l'inclusion des personnes porteuses d'un handicap mental dans le monde professionnel, notamment à travers les entreprises de travail adapté;

7) de poursuivre le travail de sensibilisation auprès des employeurs et employeuses, notamment pour faire connaître les possibilités d'aménagements raisonnables des postes de travail et les aides disponibles;

met een handicap en hun betere integratie in onze samenleving;

Y. gelet op de oprichting van een interministeriële subcommissie «Handicap» en, meer specifiek, van een werkgroep «Statistieken», waarin federale en interfederale overheidsdiensten worden samengebracht om de bestaande cijfergegevens over de situatie van personen met een handicap te verzamelen,

I. Vraagt de federale regering, in samenwerking met de deelstaten:

1) toe te zien op de verbetering van de voorwaarden en nadere bepalingen voor de ondersteuning en opvang van personen met een mentale handicap;

2) de Strategie van de Europese Commissie voor de rechten van personen met een handicap 2021-2030 uit te voeren;

3) de invoering aan te moedigen van een adequatere telling van personen met een handicap, die niet langer gebaseerd is op administratieve criteria, maar op de behoefte aan nuttige en noodzakelijke individuele begeleiding voor elke persoon, rekening houdend met zijn stornis en de handicap die daaruit voortvloeit;

4) een «*only once*»-aanpak uit te werken voor personen met een mentale handicap en hun gezin via een betere samenwerking tussen de directie-generaal (DG) voor Personen met een handicap van de federale overheidsdienst (FOD) Sociale Zekerheid en de bevoegde gewesten gemeenschapsdiensten of -instanties;

5) de inclusie aan te moedigen van personen met een mentale handicap en van vertegenwoordigers van verenigingen die deze personen ondersteunen in besluitvormings- of adviesorganen op het gebied van sport, gezondheid, bestrijding van sociale uitsluiting en gelijke kansen;

6) een geïntegreerde aanpak tussen beleidsniveaus te bevorderen om de inclusie van personen met een mentale handicap in de arbeidsmarkt aan te moedigen, met name via maatwerkbedrijven;

7) te blijven inzetten op bewustmaking bij werkgevers, meer bepaald door informatie te geven over de mogelijkheden van redelijke aanpassingen op de werkvloer en over de beschikbare hulp;

8) de permettre des aménagements de temps de travail et d'organisation du travail ainsi que d'augmenter les quotas au sein des services publics et d'appliquer des sanctions en cas de non-respect;

9) de renforcer l'accès aux soins des personnes en situation de handicap;

10) de rendre accessibles les services de santé sexuelle et reproductive aux femmes en situation de handicap;

11) d'envisager la création, au sein de l'Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI), d'une nomenclature spécifique prévoyant un meilleur remboursement pour les prestations de soins améliorant les capacités physiques et l'autonomie (logopédie, ergothérapie, kinésithérapie notamment) des patients ayant un handicap mental;

12) de favoriser la création d'équipes multidisciplinaires de soins visant à améliorer le diagnostic et la prise en charge de la personne porteuse d'un handicap mental et sa famille;

13) de traduire l'ensemble des programmes électoraux pour les élections de juin 2024 en langage FALC (facile à lire et à comprendre);

II. Demande aux entités fédérées:

1) d'adapter leurs textes en y intégrant systématiquement une approche visant l'accueil des personnes porteuses d'un handicap mental et l'apprentissage d'activités artistiques à celles-ci dans les centres culturels et autres opérateurs culturels agréés;

2) d'élaborer un label qui sera attribué, sur base de critères inclusifs, aux infrastructures adaptées à la pratique du sport ou d'activités artistiques par des personnes ayant un handicap mental;

3) d'inciter les communes à développer et à améliorer le dispositif «handicontact» au sein de leurs administrations;

4) d'inciter les communes à mettre en place un prix dédié aux personnes ayant un handicap mental lors des cérémonies du mérite sportif ou des concours artistiques ainsi que leurs accompagnants ou animateurs;

5) de mettre en place des modules de sensibilisation au handicap mental et à l'importance de l'inclusion de

8) aanpassingen van de werktijden en de werkorganisatie mogelijk te maken, de quota in overheidsdiensten te verhogen en sancties toe te passen in geval van niet-naleving;

9) zorgverlening toegankelijker te maken voor personen met een handicap;

10) seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten toegankelijk te maken voor vrouwen met een handicap;

11) na te denken over de invoering van een specifieke nomenclatuur binnen het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV), zodat zorgverstrekkingen die de fysieke mogelijkheden en autonomie (met name logopedie, ergotherapie en kinesithérapie) van patiënten met een mentale handicap verbeteren, beter worden terugbetaald;

12) de oprichting van multidisciplinaire zorgteams te bevorderen om de diagnose en zorg voor personen met een mentale handicap en hun gezin te verbeteren;

13) alle verkiezingsprogramma's voor de verkiezingen van juni 2024 te vertalen in bewoordingen die gemakkelijk te lezen en te begrijpen zijn;

II. Vraagt de deelstaten:

1) hun teksten aan te passen door er systematisch een aanpak in op te nemen die erop gericht is personen met een mentale handicap op te vangen en hun artistieke activiteiten aan te bieden in culturele centra en bij andere erkende culturele actoren;

2) een label te ontwikkelen dat op basis van inclusieve criteria wordt toegekend aan infrastructuren die zijn aangepast aan de beoefening van sport of artistieke activiteiten door personen met een mentale handicap;

3) de gemeenten aan te sporen om het «handicontact»-systeem binnen hun diensten te ontwikkelen en te verbeteren;

4) de gemeenten aan te sporen een speciale prijs uit te loven voor personen met een mentale handicap bij de uitreiking van sportprijzen of bij artistieke wedstrijden, alsook voor hun begeleiders of animatoren;

5) modules op te zetten om het bewustzijn over mentale handicaps en het belang van de integratie van deze

ces personnes dans notre société dans les filières de l'enseignement supérieur liées à la santé et à l'éducation;

6) de soutenir les associations actives dans le domaine du sport, de la culture et du handicap mental afin d'augmenter significativement le nombre de clubs sportifs réguliers et de structures culturelles prêts à accueillir des sportifs ou des artistes ayant un handicap mental;

7) de suggérer à toutes les fédérations sportives reconnues d'adapter leurs textes en y intégrant systématiquement une approche visant l'accueil et l'apprentissage des sportifs porteurs d'un handicap mental;

8) d'encourager les différentes fédérations sportives à généraliser l'organisation, au sein de leurs clubs affiliés, de sessions d'information relatives au handicap mental et aux formations qui s'y rapportent;

9) d'encourager les différentes institutions culturelles à mettre en place davantage de séances dont l'accessibilité est augmentée à destination des personnes porteuses d'un handicap mental;

10) de poursuivre les projets s'intéressant à la question du vieillissement des personnes touchées par une déficience mentale.

Bruxelles, le 17 mai 2024.

La présidente du Sénat,

Stephanie D'HOSE.

Le greffier du Sénat,

Gert VAN DER BIESEN.

mensen in onze samenleving te vergroten in de studierichtingen van het hoger onderwijs op het gebied van gezondheid en onderwijs;

6) verenigingen te ondersteunen die actief zijn op het gebied van sport, cultuur en mentale handicaps, teneinde het aantal reguliere sportclubs en culturele structuren die bereid zijn om sporters of kunstenaars met een mentale handicap te verwelkomen, aanzienlijk te verhogen;

7) aan alle erkende sportfederaties voor te stellen hun teksten aan te passen om er systematisch een aanpak in op te nemen die gericht is op het onthaal van en het lesgeven aan sporters met een mentale handicap;

8) de verschillende sportfederaties aan te moedigen om in al hun aangesloten clubs informatiesessies te organiseren over mentale handicaps en opleidingen die daarmee verband houden;

9) de verschillende culturele instellingen aan te moedigen om meer voorstellingen te organiseren die beter toegankelijk zijn voor personen met een mentale handicap;

10) de projecten voort te zetten die betrekking hebben op de problematiek van de veroudering van mensen die te kampen hebben met een mentale stoornis.

Brussel, 17 mei 2024.

De voorzitter van de Senaat,

De griffier van de Senaat,